

Terveyden- hoitajaopiskeli- joiden ammatil- lisen osaamisen kehittyminen opinnäytetyö- prosessissa

---

Tiina Mäenpää

Yliopettaja, TtT

Hyvinvointiosaamisen koulutus- ja
tutkimuskeskus, Hämeen ammatti-
korkeakoulu

tiina.maenpaa@hamk.fi

Artikkeli on läpikäynyt referee-menettelyn

Tiivistelmä

Tässä artikkelissa kuvataan terveydenhoitajaopiskelijoiden työelämälähtöisten opinnäyte- ja kehittämistöiden perusteella ammatillisen osaamisen kehittymistä opinnäytetyöprosessin aikana. Aineiston

muodosti 13 työelämälähtöistä opinnäytetyötä ja 14 kehittämistyötä. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Opinnäytetöiden työelämälähtöisyys koettiin merkitykselliseksi ammatillisen osaamisen kehittymisen kannalta. Terveydenhoitajaopiskelijat kuvasivat ammatillisen

osaamisen kehittymistä neljän pääkategorian avulla: tiedon lisääntymisenä, yhteistyöosaamisen kehittymisenä, persoonallisena kasvamisena ja terveydenhoitajatyön sisäistymisenä.

Tiedon lisääntyminen kuvattiin vahvistuneina tiedonhakutaitoina sekä lisääntyneenä tietämyksenä opinnäytetyön aihealueesta. Lisäksi varmuus omasta tiedollisesta osaamisesta oli vahvistunut. Opiskelijat arvostivat yhteistyötä työelämäkumppaneiden kanssa. Yhteistyöosaamisen kehittymiseen liittyi yhteistyökumppani ammatillisen kasvun tukijana ja yhdysiteenä työelämään. Persoonallista kasvamista kuvattiin vuorovaikutustaitojen vahvistumisena ja itsenäisen työskentelytaidon lisääntymisenä. Terveydenhoitajatyön sisäistyminen ilmeni ammatin ydintehtävän selkiytymisenä, perhehoitotyön osaamisen kehittymisenä, työmenetelmien kehittymisenä ja ohjaustaitojen vahvistumisena.

Tutkimuksella tuotettua tietoa voidaan hyödyntää hoitotyön opinnäytetyöprosessin kehittämisessä, ammatillisen kehittymisen tukemisessa sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan integroinnissa opetukseen.

Avainsanat: *terveydenhoitajaopiskelija, osaaminen, opinnäytetyö*

Abstract

This article describes the development of public health nurse students' professional skills during a worklife-related thesis process. The data consisted of 13 project-based theses and 14 development tasks, which were analyzed using inductive content analysis. Public health nurse students described the development of professional skills through four main categories: increase of knowledge, development of co-operational skills, personal growth and understanding of the profession.

Increase of knowledge was described by improved information acquisition skills and increased knowledge of the thesis topic. The cooperation with working life partners was valued. Cooperation partner was a supporter of professional development and a contact to working life. Personal growth was described by improvement of communication skills and independent work skills. Understanding of the profession manifested as understanding the core task of a public health nurse, development of family nursing skills, development of working methods and increased guidance skills. Information provided by this study can be used in developing nursing thesis process, in supporting professional development and in integrating research and development projects into teaching.

Keywords: *public health nurse student, professional skills, thesis*

Johdanto

Terveystieteiden ja terveydenhoitajan on eri elämäntilanteiden vaiheissa olevien ihmisten hoitotyön, terveydenhoitotyön, terveyden edistämisen ja kansanterveystyön asiantuntija. Terveystieteiden ja terveydenhoitajan tehtäväalueeseen kuuluu terveysriskien ja sairauksien ehkäisy, varhainen toteaminen ja sairastuneiden hoitaminen, terveyden edistäminen sekä terveellisen ympäristön suunnittelu- ja kehittämistyö. (Haarala, Honkanen, Mellin & Tervaskanto-Mäentaus, 2008.) Työ edellyttää tutkittuun tietoon ja näyttöön perustuvaa osaamista, oman alan kehityksen seuraamista sekä käytössä olevien menetelmien kriittistä arviointia (Andrew, 2012; Sosiaali- ja terveysministeriö, 2012).

Terveystietojen koulutetaan ammattikorkeakouluissa. Tutkinnon laajuus on 240 opintopistettä ja koulutus kestää neljä vuotta. Terveystietojenkoulutuksessa suoritetaan kaksoistutkinto, jolloin valmistuva opiskelija laillistetaan hakemuksesta Sosiaali- ja terveysalan valvontaviraston toimesta sekä sairaanhoitajaksi että terveydenhoitajaksi. Terveystietojenkoulutuksessa tehdään 15 opintopisteen työelämälähtöinen opinnäytetyö sekä terveydenhoitajatyön ammattiopintoihin sisältyvä 5 opintopisteen kehittämistyö. (Haarala, 2014.)

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön tavoitteena on ”kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä” (Opetusministeriö, 2005). Opinnäytetyöllä pyritään vahvistamaan opiskelijan ammatillista

osaamista sekä työn ja ammatin kehittämistä. Ammatillisen osaamisen kehittämiseen vaikuttaa oman alan tietämyksen omaksuminen, mutta myös toiminta asiantuntijoiden verkostossa, kuten työelämälähtöisissä opinnäytetyöhankkeissa (Rissanen, 2007).

Ammatillista osaamista on tutkittu runsaasti eri näkökulmista. Tutkimusta on tehty esimerkiksi hoitotyön opiskelijoiden (Vesterinen, 2005), eri-koisalojen sairaanhoitajien (Puhtimäki, 2007; Tuomi, 2008) työterveyshoitajien (Kyrönlahti, 2005) ja terveysalan opettajien (Hyvärinen, 2012) osaamisen näkökulmasta. Terveystietojenkoulutustutkinnon ammatillisen osaamisen kehittämistä opinnäytetyön kontekstissa on tutkittu vain vähän. Tällä tutkimuksella haluttiin selvittää, minkälaista ammatillista osaamista opinnäytetyöprosessissa syntyy opiskelijoiden kokemana. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää terveydenhoitajien opiskelijoiden ammatillisen kehittämisen tukemisessa.

Terveystietojenkoulutuksen ammatillinen osaaminen

Ammatillinen osaaminen muodostuu Helakorven (2010) mukaan ammatissa tarvittavista tiedoista ja taidoista, mutta myös henkilön persoonallisuuden piirteistä, jotka muokkaantuvat perimän ja sosiaalisen ympäristön vaikutuksesta. Osaamisen käsitettä käytetään muillakin elämäntilanteilla kuin ammatissa toimittaessa. Siksi osaamista pidetään yläkäsitteenä ja ammattitaitoa ja asiantuntijuutta sen alakäsitteinä. Osaamisella tarkoitetaan ihmisen käyttäytymiseen liittyviä valmiuksia. Osaaminen on taitojen soveltamista työyhteisössä tai muussa sosiaalisessa kontekstissa.

Paukkusen (2003) mukaan osaamisen rinnakkaiskäsitteiksi kuvataan pätevyys eli kompetenssi, kvalifikaatio, ammattitaito ja asiantuntijuus. Osaamisella ja sen rinnakkaiskäsitteillä on yhteistä jonkin tehtävän tai tekemisen taito ja asian hallinta. Ero ilmiöiden välillä muodostuu siitä, onko kyse ammatillisesta koulutuksesta vai tietystä ammatista tai kontekstista, jossa työntekijä toimii. Kvalifikaatio, kompetenssi ja ammattitaito liittyvät ammattia kuvaavaan käsitteeseen. Jokisen, Lähtenmäen ja Nokelaisen (2009) mukaan ammatilliseen osaamiseen liittyvät kvalifikaatiot, joilla tarkoitetaan kompetenssia, jota työtehtävä vaatii ja joka määräytyy yksilön ominaisuuksista. Hanhinen (2011) kuvaa kvalifikaatioiden olevan työelämästä asetettuja työn vaatimuksia, joita työntekijän tulee hallita. Työntekijä vastaa näihin vaatimuksiin ammatillisilla valmiuksillaan eli kompetenssillaan suorittaa tietty työtehtävä. Osaaminen ilmenee ammatitaitona.

*Uran edetessä
terveydenhoitaja oppii
analysoimaan ja kehittämään
työtään ja ammatissa
kasvuun.*

Haaralan (2014) mukaan terveydenhoitajan ammatillinen osaaminen muodostuu valmistuvan terveydenhoitajan, sairaanhoitajan ja ammattikorkeakoulututkintojen yhteisestä ammatillisesta

osaamisesta. Terveystoimittajan ammatilliset osaamisalueet ovat terveyttä edistävä terveydenhoitajatyö, yksilön, perheen ja yhteisön terveydenhoitajatyö, terveellisen ja turvallisen ympäristön edistäminen, yhteiskunnallinen terveydenhoitajatyö sekä terveydenhoitajatyön johtaminen ja kehittäminen. Kyrönlahden (2010) tutkimuksen mukaan terveydenhoitajan osaaminen on usein uran alussa tietämisen, ymmärtämisen ja soveltamisen tasolla. Uran edetessä terveydenhoitaja oppii analysoimaan ja kehittämään työtään ja ammatissa kasvuun.

Opinnäytetyö ammattikorkeakoulussa

Ammattikorkeakouluilla on kolme perustehtävää: opetus, tutkimus- ja kehitystoiminta sekä aluekehitystehtävä (Ammattikorkeakoululaki 2003/351; Asetus ammattikorkeakouluista 2003/352). Tutkimus- ja kehitystoiminta on kiinteä osa ammattikorkeakoulujen pedagogiikkaa ja sitä pyritään sisällyttämään eri tavoin opetukseen ja oppimiseen koulutuksen eri vaiheissa. (Lohiniva, Autio, & Siitonen, 2007; Rissanen, 2007.) Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyössä keskeistä on toiminnan alueellisuus, jolloin tutkimus- ja kehitystyö palvelee alueellisia tarpeita. Alueellisen vaikuttamisen lisäksi ammattikorkeakoulut ovat tutkimus- ja kehittämistyöllään työelämän kehittäjiä ja asiantuntijoita. (Venninen & Laela, 2006). Ammattikorkeakouluopiskelijoiden opinnäytetyöt ovat tärkeä yhteistyömuoto työelämän kanssa. Työelämää koskevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa opinnäytetöinä toteutetaan usein erilaisissa hankkeissa, jotka luovat opiskelijalle mahdollisuuden ammatitaidon oppimiselle, ammatillisten ilmiöiden tut-

kimiselle ja kehittämiselle ja osaamisen kehittymiselle. (Frilander-Paavilainen, 2005; Venninen & Laela, 2006; Lohiniiva et al., 2007; Jokinen et al., 2009.)

Työelämälähtöisessä opinnäytetyössä tietoa rakennetaan ja tuotetaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa työelämän edustajien kanssa. Tällä tavalla opiskelija pääsee aidosti näkemään ja kokemaan oman opinnäytetyönsä merkityksen ja tarpeen työyhteisölle. Hän voi myös päästä soveltamaan työnsä tuloksia yhdessä työyhteisön toimijoiden kanssa sekä arvioimaan työnsä merkitystä. (Rissanen, 2007.) Yhteistyö opinnäytetyöprosessissa tuottaa myös työyhteisölle arvokasta tietoa ja osaamista. (Kaaresvirta, 2004; Rissanen, 2007.)

Hyvässä opinnäytetyössä sekä prosessiin että lopputulokseen sisältyy ennakkoluulottomuutta ja luovuutta. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöaiheen ja sen taustan tulee olla perusteltu ja toteutustavan innovatiivinen ja uutta luova. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja monialainen. Opinnäytetyössä aihetta tarkastellaan mieluummin suppeasti ja syvällisesti kuin laajasti ja pinnallisesti. Lisäksi sen tulee olla tavoitteellinen, johdonmukainen sekä työelämässä hyödynnettävissä. (Hakala, 2004; Heinonen, 2006.) Työelämälähtöiset opinnäytetyöt voivat olla hankkeistettuja, jolloin niiden tulee täyttää ainakin yksi seuraavista, kirjallisesti sovittavista ehdoista 1) työelämä maksaa ammattikorkeakoululle tai opiskelijalle työn tekemisestä, 2) opinnäytetyölle on nimetty ohjaajaksi työelämän edustaja ja 3) työyhteisön on alusta lähtien ollut tarkoituksena hyödyntää opinnäytetyön tuloksia omassa toiminnassaan (Projektiryhmä, 2006).

Työelämähankkeiden lisäksi opinnäytetyöt voivat olla erilaisia työelämän kehittämistehtäviä ja tuotekehitystöitä, mutta ne voivat olla myös tutkimuksellisia, toiminnallisia tai taiteellisia töitä (Projektiryhmä, 2006; Salo, Söderqvist, & Toikko, 2007). Ammattikorkeakoulun opinnäytetöissä korostuu yhä enemmän toiminnallisuus, jolloin opinnäytetyö on jokin tuotos, kuten opas, video, esite, perehdytyskansio, peli tai verkkosivut. Toiminnallinen opinnäytetyö voi myös olla toimintaa, kuten koulutuspäivä, tapahtuma tai vanhempainilta. (Vilkkä & Airaksinen, 2003.) Työelämäyhteistyössä toteutetut opinnäytetyöt ovat hyvin erilaisia, koska työn tilaajayhteisötkin ovat oppimis-, tutkimis- ja kehittämissympäristöinä hyvin erilaisia (Rissanen, 2007).

Valmiudet

opinnäytetyön tekemiseen hankitaan koko opiskelun aikana.

Valmiudet opinnäytetyön tekemiseen hankitaan koko opiskelun aikana. Näitä valmiuksia ovat muun muassa edeltävien ammattiopintojen antama osaaminen, tiedonhankinta- ja käsittelyvalmiudet, informaatiolukutaito ja informaation soveltamisvalmiudet sekä kyky työskennellä itsenäisesti ja erilaisten tiimien jäsenenä. (Projektiryhmä, 2006.) Työelämälähtöisissä hankkeissa ja kehittämissuhteissa toteutettavissa opinnäytetöissä opiskelijan tulee olla itseohjautuva, aktiivinen ja oma-aloitteinen. Opiskelija on hankkeessa vastuussa omasta työs-

tään, mutta häntä ei kuitenkaan jätetä yksin selviytymään. Ohjaavan opettajan lisäksi opiskelijan oppimista voi tukea ja edistää muut hankkeessa työskentelevät opiskelijat sekä työelämän yhteistyökumppanit ja hanketyöntekijät. (Lohiniiva et al., 2007.)

Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus

Tämän tutkimuksen tavoitteena on kuvata terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemuksia siitä, minkälaista ammatillista osaamista opinäytetyöprosessissa syntyy. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa opiskelijälähtöistä tietoa hoitotyön opinäytetyöprosessin kehittämiseksi, ammatillisen kehittymisen tukemiseen sekä opinäytetyön ohjauksen vahvistamiseen. Tutkimuksella tuotettua tietoa voidaan hyödyntää hoitotyön opinäytetyöprosessin kehittämisessä, ammatillisen kehittymisen tukemisessa, työelämälähtöisten hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan integroinnissa opetukseen.

Aineistonkeruu ja analysointi

Aineisto on kerätty ammattikorkeakoulujen Theseus-julkaisuarkeistoon (www.theseus.fi) vuosina 2011 ja 2012 tallennetuista eteläsuomalaisen ammattikorkeakoulun 13 opinäytetyöstä ja 14 terveydenhoitajatyön kehittämistehtävästä. Aineistoon valikoitui sellaiset opinäyte- ja kehittämistyöt, joissa oli kuvattu ja eritelty ammatillisen osaamisen kehittymistä. Työt olivat sekä tutkimuksellisia että toiminnallisia ja aihepiiriltään ne liittyivät kaikille terveydenhoitajatyön osa-alueille.

Aineistoon valikoituneiden töiden tekijät olivat kaikki naisia. Opinäytetöiden sivumäärä vaihteli 33 sivusta 60 sivuun keskiarvon ollessa 43 sivua. Kehittämistöiden sivumäärä vaihteli 10-22 sivuun keskiarvon ollessa 15 sivua. Opinäyte- ja kehittämistyöt arvioitiin asteikolla 1-5. Tutkimukseen valikoituneiden töiden arvosanojen keskiarvo oli 4.

Opinäyte- ja kehittämistöistä kerättiin opiskelijoiden ilmaisuja siitä, minkälaista ammatillista osaamista heille on kehittynyt opinäytetyöprosessin aikana. Ammatillisen osaamisen kehittymistä kuvattiin opinäyte- ja kehittämistyön pohdintaosiossa. Kuvauksien laajuus vaihteli muutamasta lauseesta kahden A4 -sivun mittaisiin kuvauksiin. Oman oppimisen ja ammatillisen osaamisen kehittymisen sanallinen konkretisointi ja yksityiskohdainen kuvaaminen vaihteli töissä. Opiskelijoille ei ollut annettu yksilöityjä ohjeita ammatillisen osaamisen kehittymisen erittelyyn, vaan he kuvasivat sitä vapaamuotoisesti omien kokemustensa pohjalta.

Aineistot analysoitiin aineistolähtöisesti sisällönanalyysiä käyttäen. Yleisesti se määritellään menetelmäksi, jolla voidaan analysoida dokumentteja järjestelmällisesti ja objektiivisesti (Elo & Kyngäs, 2008). Analyysi käynnistyi huolellisella aineistoon perehtymisellä. Tämän tutkimuksen sisällön analyysissä analyysiyksiköksi valittiin lause tai lausuma, kuten kirjallisuudessa (Polit & Beck, 2008; Burns & Grove, 2005) kuvataan. Valitut lauseet tai lausumat kuvasivat opinäytetyöprosessin aikaista ammatillisen osaamisen kehittymistä. Lauseet ja lausumat pelkistettiin, kuten Graneheim ja Lundman (2004) esittävät. Pelkistettyjä ammatillisen osaamisen kehittymistä

kuvaavia ilmauksia muodostui 235. Pelkistetyt ilmaukset ryhmiteltiin siten, että samansisältöiset ilmaisut yhdistettiin samaan alakategoriaan, joka nimettiin sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Samansisältöiset alakategoriat yhdistettiin yläkategorioiksi ja yläkategorioista muodostettiin yhdistäviä kategorioita, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen. (Polit & Beck, 2008.)

Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksella haettiin vastausta kysymykseen, minkälaista ammatillista osaamista opinnäytetyöprosessissa syntyy terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemuksen mukaan. Aineiston analyysin perusteella ammatillisen osaamisen kehittyminen kuvattiin tiedon lisääntymisenä, yhteistyöosaamisen kehittyminenä, persoonallisena kasvamisena ja terveydenhoitajatyön olemuksen sisäistymisenä.

Tiedon lisääntyminen

Opinnäytetyöntekijät olivat kuvanneet tiedon lisääntymistä tiedonhakutaitojen lisääntymisenä, aihealueen tietämyksen lisääntymisenä sekä varmuutena tiedollisesta osaamisesta. Useissa opinnäytetyöissä tuotiin esiin tekijöiden tiedonhakutaitojen vahvistuminen. Tekijät olivat oppineet käyttämään entistä monipuolisemmin erilaisia tiedonhakukanavia ja tekemään tiedonhakuja. Opiskelijat kehittivät lähteiden käyttäjinä. Lähteiden käyttöön tuli opinnäytetyöprosessin aikana kriittisyyttä. Lisäksi opiskelijoiden mukaan tutkimustiedon prosessointitaidot, tiedon soveltaminen ja hyödyntäminen kehittivät. Useissa raporteissa kirjoitettiin, että tekijät olivat oppineet

perustelevaan kirjallisuuden avulla tekemiään valintoja ja päätöksiä.

Opinnäytetöiden tekijät olivat oppineet paljon uutta tietoa opinnäytetyön aihealueesta. Koulutuksessa oli tullut opinnäytetyön aihealueista perustietoa, mutta opinnäytetyön tekeminen oli syventänyt tietoja ja toisaalta myös laajentanut aihealueen tietämystä. Suhtautumistapa aihetta kohtaan oli tullut entistä avoimemmaksi. Opinnäytetyön tekeminen oli myös jäsentänyt aiheeseen liittyviä näkökulmia entistä selkeämmiksi kokonaisuuksiksi. Tekijät olivat oppineet hahmottamaan aihekokonaisuuksia ja asiayhteyksiä uudella tavalla. Opiskelijat kokivat oppineensa soveltamaan tutkittua tietoa, mikä ilmeni opinnäytetyön toiminnallista osuutta toteutettaessa sekä työharjoittelujaksolla. Tekijät kokivat, että opinnäytetyön tekemisen myötä saatua tietoa tarvitaan työelämässä ja se hyödyttää heitä tulevassa terveydenhoitajan työssä. Eräs opiskelija kirjoitti seuraavasti.

....aiheeseen perehtyminen oli huolellista ja sain paljon uutta tietoa, joka auttaa terveydenhoitajan työssä.
[9_T_4]

Opinnäytetyöprosessin myötä opiskelijoiden varmuus tiedollisesta osaamisesta vahvistui. Opiskelijat kirjoittivat, että he oppivat aihealueestaan niin paljon, että heille oli tullut hyvin varma olo omasta tietämyksestään. Tietämys heijastuu varmuutena, kun kertoo muille aihealueeseen liittyvistä asioista. Varmuus tietämyksestä on vaikuttanut positiivisesti myös harjoittelukokemuksiin. Opiskelijat kokivat, että olivat osanneet keskustella asiakkaiden kanssa monipuolisesti ja vakuuttavasti opinnäytetyönsä pohjalta. Lisäksi opiskelijat kertoivat osaavansa en-

tistä paremmin perustella asioita ohjaus-tilanteissa. Lisääntynyt tietomäärä lisäsi myös itsevarmuutta ja uskallusta ottaa harjoittelujaksoilla vaikeitakin asioita puheeksi ja tarkasteluun asiakkaiden kanssa.

Yhteistyöosaamisen kehittyminen

Opiskelijat arvostivat yhteistyötä työelämäkumppaneiden kanssa ja kuvasivat osaamisen kehittymistä työelämäyhteistyössä. Yhteistyöosaamisen kehittymiseen liittyy yhteistyökumppani ammatillisen kasvun tukijana ja yhteistyökumppani yhdyssiteenä työelämään.

Opiskelijat kuvasivat runsaasti sitä, miten merkityksellistä ja motivoivaa opinäytetyön tekemisessä oli se, että oli yhteistyökumppani tai useita kumppaneita työelämästä. Yhteistyökumppani koettiin ammatillisen kasvun tukijaksi. Osalla opinäytetyön tekijöistä tapaamiset yhteistyökumppanin kanssa olivat olleet säännöllisiä ja tiiviitä. Yhteistyökumppanin tuki ja kannustus koettiin työtä eteenpäin vieväksi. Osa opiskelijoista oli saanut paljon ideoita ja ohjausta aiheensa tarkasteluun ja työn toteuttamiseen yhteistyökumppaneilta, kuten eräässä opinäytetyössä kuvattiin.

Meillä on ollut hyviä yhteistyökumppaneita, heiltä olemme saaneet hyviä ideoita opinäytetyöhömmme, lähdevinkkejä, positiivista tukea ja vahvistusta koko ajan. [2_T_4]

Ohjeet ja ideat olivat työelämälähtöisiä ja konkretisoivat terveydenhoitajan työtä. Yhteistyön koettiin auttaneen terveydenhoitajaksi kasvamisessa ja yhteydenpito yhteistyötahoihin oli kasvattanut terveydenhoitajan työhön. Työelämän yhteistyökumppanin antama palaute ja

korjausehdotukset vahvistivat opinäytetyön toteutusta ja opiskelijoiden osaaamista.

Toisaalta opiskelijat kuvasivat, että yhteistyöllä oli myös kääntöpuolensa, sillä yhteistyössä tuli pyrkiä huomioimaan kaikkien hankkeeseen osallistuneiden toiveet ja ajatukset ja yhdistää ne kokonaisuudeksi ja työstää niiden pohjalta opinäytetyön toteutus. Yhteisen näkemyksen löytäminen oli ajoittain vaikeaa ja se haittasi opinäytetyön toteuttamista. Haasteelliseksi koettiin myös yhteistyökumppaneiden erilaiset aikataulut sekä sitoutuneisuuden eriaisteisuus. Opiskelijat toivatkin esiin, että tarkka aikataulut ja entistä selkeämmät pelisäännöt olisivat tehostaneet työskentelyä moniammatillisessa ryhmässä.

Yhteistyökumppanin koettiin olevan yhdysside työelämään. Useissa opinäytetöissä tuotiin esiin se, että aiheenvalintaan vaikutti työelämälähtöisyys ja terveydenhoitajan työtä oikeasti hyödyttävä ja kehittävä aihe. Opiskelijat kuvasivat, että yhteistyökumppanilta saadun palautteen ja käytyjen keskustelujen kautta he ovat pohtineet syvällisesti tulevaa terveydenhoitajan työtä ja työelämää. Keskustelut eri alojen asiantuntijoiden kanssa olivat mielenkiintoisia ja ammatillisesti avartavia. Vuoropuhelua kuvattiin monipuolisesti erilaisia tulevaan työhön liittyviä näkökulmia avaavaksi.

Opinäytetyön kautta opiskelijat kertoivat saaneensa konkreettista yhteyttä työelämään. Opiskelijat kertoivat oppineensa tuntemaan eri alojen ammattilaisia ja heidän työtään. Ammatillaisia tavatessa verkostoitumisvalmiudet ja rohkeus hakeutua kontaktiin oli vahvistunut. Neuvottelutaitojen kerrottiin myös

vahvistuneen opinnäytetyötä tehtäessä. Useissa töissä tuotiin esiin, että opiskelijoita arvostettiin yhteistyökumppaneina. Opiskelijat kokivat kannustavaksi sen, että heidän mielipiteitään ja ideoitaan huomioitiin ja he saivat vahvasti vaikuttaa kumppaneiden tilaamaan tuotteen. Yhteistyökumppanin arvostus motivoi opinnäytetyön tekemistä.

Persoonallinen kasvaminen

Opinnäytetöissä kuvattiin persoonallista kasvamista vuorovaikutustaitojen vahvistumisena ja itsenäisen työskentelytaidon lisääntymisenä. Opiskelijat kirjoittivat, että opinnäytetyöprosessin aikana vuorovaikutustaidot olivat vahvistuneet, sillä he olivat saaneet olla erilaisten ihmisten kanssa tekemisissä. Vuorovaikutustaidot eri-ikäisten asiakkaiden kanssa olivat vahvistuneet. Myös eri kulttuureista olevien asiakkaiden kohtaaminen ja vuorovaikutus heidän kanssaan oli saanut opinnäytetyöprosessin kuluessa syvyyttä. Eräät opiskelijat kirjoittivat oppineensa paljon vuorovaikutuksen merkityksestä hyvän hoidon onnistumisen lähtökohdanna.

Monessa opinnäytetyössä tuotiin esiin itsenäisen työskentelytaidon lisääntymisen opinnäytetyöprosessin aikana. Itsenäistä työskentelytaitoa kuvattiin myös siten, että yksin toimimisen valmiudet olivat vahvistuneet, mistä on hyötyä tulevassa työelämässä ja terveydenhoitajan työssä. Eräässä opinnäytetyössä itsenäistä työskentelytaitoa kuvattiin näin

Oli kasvattavaa ottaa vastuuta yksin ja huolehtia, että asiat tulee hoidettua. Opinnäytetyön tekeminen lisäsi myös itsenäisyyttäni ja luottoa siihen, että pystyn hoitamaan isot-

kin projektit loppuun asti kunnolla. [3_T_5]

Opinnäytetyöntekijät kertoivat, että suunnitelmallisuus ja järjestelmällisyys omassa työskentelyssä olivat lisääntyneet. Lisäksi kerrottiin organisoitaitojen vahvistuneen. Opinnäytetyön tekemisen pitkässä prosessissa kärsivällisyys ja paineensietokyky olivat kehittyneet. Opinnäytetyöprosessi kasvatti myös pitkäjänteisyyttä.

Terveydenhoitajatyön sisäistyminen

Terveydenhoitajatyön olemuksen sisäistyminen muodostui ammatin ydintehdävän selkiytymisestä, perhehoitotyön osaamisen kehittymisestä, työmenetelmien kehittymisestä ja ohjaustaitojen vahvistumisesta. Opinnäytetyö on saanut monet opinnäytetyön tekijät miettimään terveydenhoitajatyön olemusta ja siihen liittyviä nykyisiä ja tulevia haasteita. Työn edetessä opiskelijoille oli sisäistynyt, että terveydenhoitajan on mahdollista edistää ihmisten terveyttä ja parantaa heidän hyvinvointiaan. Ennaltaehkäisevä työ koettiin merkitykselliseksi, vaikka konkreettisia tuloksia ei ole heti nähtävissä. Useat opiskelijat kirjoittivat hahmottaneensa terveydenhoitajan työn mahdollisuuksien moninaisuuden. Lisäksi opinnäytetyön kautta oli tarkentunut terveysneuvonnan palvelut sekä uudenlaiset tavat tarjota väestölle palveluita esimerkiksi internetin välityksellä.

Useimmat opinnäytetyöt liittyivät aiheisiin, joissa tarkoituksena oli erilaisen perheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Useissa töissä tuotiin esiin perhehoitotyön osaamisen kehittyminen. Opiskelijat kirjoittivat saaneensa ymmär-

rystä erilaisten perheiden lähtökohtiin, oppineet heidän kohtaamistaan sekä herkyneet tunnistamaan perheiden erilaisia ongelmia. Tietämys perheiden ongelmista oli laajentunut ja opiskelijat saivat työvälineitä perheiden auttamiseen. Monen opinnäytetyön mukaan tekijät saivat vahvuutta vanhemmuuden tukemiseen.

Terveystieteiden työmenetelmät kehittyivät opinnäytetyöprosessissa. Opiskelijoille tuli voimavara- ja lähtökohtainen toimintatapa entistä tutummaksi. Heille konkretisoituivat myös puheeksiottamisen keskustelukäytännöt. Asiakastilanteisiin useat opinnäytetyön tekijät olivat saaneet rohkeutta perheitä koskevien huolien puheeksiottamiseen. Moni opinnäytetyön tekijä oli perehtynyt neuvontamateriaalin tuottamiseen ja oppinut arvioimaan entistä kriittisemmin olemassa olevaa materiaalia. Myös terveysteknologiaan tutustuminen lisäsi työelämävalmiuksia.

Opiskelijat kuvasivat ohjaustaitojensa vahvistuneen. Ohjauksen asiakaslähtöisyys selkiytyi käytännössä, sillä opiskelijat olivat oppineet entistä enemmän huomioimaan asiakkaiden ajatuksia, kokemuksia ja tunteita terveyteen liittyvässä ohjauksessa. Monet toivat esiin kokemuksensa ryhmäohjaustaitojensa vahvistumisesta. Ryhmäohjaustilanteissa korostettiin erityisesti esiintymisvalmiuksien lisääntyneen, kuten seuraavassa tuodaan esiin.

Opin ryhmäohjaustaitoja ja sain lisää kokemusta ja valmiuksia esiintymiseen.[11_T_4]

Ohjaustilanteiden huolellisen suunnittelun merkityksellisyyttä korostettiin ja näitä taitoja oli opittu opinnäytetyöprosessissa. Opiskelijat toivat esiin, että ryhmäohjaustilanteiden järjestämiseen liit-

tyvät asiat jäsenyivät hyvin, ja he saivat entistä enemmän valmiuksia toimia ryhmän ohjaajana terveydenhoitajan työssä.

Tutkimuksen luotettavuuteen ja eettisyyteen liittyvät kysymykset

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa huomioon tulee kiinnittää Burns ja Groven (2005) mukaan tutkimusaineiston keruuseen, aineiston analyysiin ja tutkimuksen raportointiin. Tässä tutkimuksessa aineistoa kerättiin valmiista työelämä- ja kehittämis- lähtökohdista opinnäyte- ja kehittämistöistä. Aineisto on pieni ja siksi tuloksia ei voida yleistää. Niitä voidaan hyödyntää ammatillisen kehittymisen tukemisessa, hoitotyön opinnäytetyöprosessin kehittämisessä sekä ohjauksen vahvistamisessa.

Burns ja Groven (2005) mukaan analyysivaiheen keskeinen luotettavuustekijä on yhteyden säilyminen aineiston ja tulosten välillä. Tässä tutkimuksessa käytettiin aineistolähtöistä laadullista sisällönanalyysiä. Aineistoa luettiin useaan kertaan ja siihen palattiin jatkuvasti varmistuen, että tulokset vastaavat opinnäytetöissä esitettyjä asioita. Tulosten luotettavuuden vahvistamiseksi esitetään autenttisia lainauksia tutkimusaineistosta. Tutkimuksen toteuttamiseen haettiin lupa ammattikorkeakoulun opetusjohtajalta. Opinnäytetöitä eikä niiden tekijöitä voida tulosten raportoinnista tunnistaa.

Pohdinta

Tämän tutkimuksen mukaan terveydenhoitajaopiskelijat pitivät yhteistyötä työelämän yhteistyökumppaneiden kanssa merkityksellisenä tekijänä opinnäytetyön valmistumisen ja oman ammatillisen osaamisensa kehittymisen kannalta. Opinnäytetyö on laaja opintokokonaisuus, joka on useimmiten opiskelijoiden ensimmäinen itsenäinen iso työ. Työelämäkumppanin tuki voi olla erittäin motivoiva tekijä ja edistää opinnäytetyöprosessin etenemistä sekä ammatillista kasvua, kuten tämän tutkimuksen tulokset osoittavat. Yhteistyökumppani koettiin ammatillisen kasvun tukijana ja yhdyssiteenä työelämään.

Sosiaali- ja terveysministeriön (2012) mukaan terveydenhuollon rakenteiden ja toimintatapojen muutokset asettavat uusia osaamisvaatimuksia valmistuville terveydenhoitajille. Tulevaisuudessa korostuu yhä enemmän hoitotyön asiantuntijana toimiminen moniammatillisissa ja monialaisissa työryhmissä. On tärkeää, että opiskelijoilla on erilaisia mahdollisuuksia toimia jo opintojen aikana työelämän monialaisissa työryhmissä ja saada valmiuksia terveydenhoitajatyön asiantuntijana toimimiseen. Myös Andrew (2012) näkee, että yhteistyötä tekemällä hoitotyöntekijä ja ammatillisuus kehittyvät. Yhteinen jakaminen ja työelämäkumppaneiden oman osaamisen esiintuominen on merkityksellinen tapa oppia ammattia ja muodostaa itsestään kuvaa hoitajana.

Tutkimus tuotti ammatillista osaamista kuvaavia valmiuksia, joita opiskelijat voivat soveltaa työelämässä. Opiskelijoiden kuvaaman ammatillisen osaamisen alueet

kiinnittyvät Haaran (2014) kokoamaan valtakunnalliseen terveydenhoitajan ammatilliseen osaamisen kuvaukseen. Frilander-Paavilaisen (2005) mukaan opiskelija kehittää opinnäytetyössään sekä yksilöllistä että yhteisöllistä osaamista. Tämän tutkimuksen tulokset vahvistavat tätä. Yksilöllistä osaamista opiskelijat kuvasivat persoonallisena kasvamisena. Persoonallinen kasvu oli vuorovaikutustaitojen vahvistumista ja itsenäisten työskentelytaitojen lisääntymistä. Yhteisöllistä osaamista kuvaavat tiedon lisääntyminen, opiskelijoiden yhteistyöosaamisen kehittyminen ja terveydenhoitajatyön sisäistyminen. Tulokseksi saadut ammatillista osaamista kuvaavat osa-alueet vastaavat opinnäytetyölle asetettuihin osaa- mistavoitteisiin.

Opinnäytetyö on useimmiten opiskelijoiden ensimmäinen itsenäinen iso työ.

Opinnäytetöiden tekijät kokivat, että opinnäytetyön tekemisen myötä saatu tietoa tarvitaan työelämässä ja se hyödyttää heitä tulevassa terveydenhoitajan työssä. Myös Lundgrenin ja Robertssonin (2013) tutkimuksen mukaan työelämälähtöisessä opinnäytetyöprosessissa kehittyneet tiedot ja taidot voidaan siirtää suoraan hoitotyöhön ja hyödyntää niitä hoitotyön käytännössä. Vesterisen (2005) tutkimuksen mukaan ammatti-osaamisen oppiminen syvenee, kun opinnäytetyö on työelämälähtöinen.

Tutkimustulosten perusteella on edelleen tärkeää jatkaa opinnäyteyhteistyötä työelämän kanssa. Opiskelijoiden kiinnittäminen opinnäytetyöntekijöiksi terveydenhoitajatyön tutkimus- ja kehittämishankkeisiin vahvistaa heidän ammatillista osaamistaan monipuolisesti ja luo vahvan pohjan jo koulutuksen aikana monialaiseen ja moniammatilliseen kehittämissyhteistyöhön. Myös työelämän yhteistyökumppanit sekä työyhteisöt hyötyvät innokkaista ja työelämän kehittämisestä kiinnostuneista tulevista työntekijöistä. Yhteistyötä tulee nykyisestä monimuotoistaa ja laajentaa. Uudenlaisia yhteistyömuotoja tulisikin etsiä aktiivisesti.

Lähteet

- Ammattikorkeakoululaki. (2003). Luettu 11.11.2013 osoitteesta: <http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2003/20030060.pdf>.
- Andrew, N. (2012). Professional identity in nursing: Are we there yet? *Nurse Education Today*, 32, 845-849.
- Asetus ammattikorkeakouluista. (2003). Luettu 10.11.2012 osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352>.
- Burns, N., & Grove, S.K. (2005). *The practice of nursing research conduct, critique & utilization*. St. Louis: Elsevier Saunders.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107-115.
- Frilander-Paavilainen, E.-L. (2005). *Opinnäytetyö asiantuntijuuden kehittäjänä ammattikorkeakoulussa*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitos. (Tutkimuksia 199). Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112.
- Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O.-K., & Tervaskanto-Mäentausta, T. (2008). *Terveydenhoitajan osaaminen*. Helsinki. Educa.
- Haarala, P. (2014). *Terveydenhoitajan ammatillisen osaamisen kuvaus. Terveydenhoitajakoulutuksesta valmistuvien osaamisalueet, tavoitteet ja keskeiset sisällöt*. Luettu 9.5.2014 osoitteesta: <http://www.metropolia.fi/terveydenhoitotyto>.
- Hakala, J. (2004). *Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille*. Tampere: Gaudeamus Kirja.
- Haltia, P. (2011). Toimivaan osaamisperustaisuuteen. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 13(4), 57-67.
- Hanhinen, T. (2011). Osaamisen hallinta on työelämän haaste ja valtti. *Työpoliittinen Aikakauskirja*, 1, 5-17. Luettu 9.5.2014 osoitteesta: <http://www.tem.fi/files/29368/hanhinen.pdf>.
- Heinonen, J. (2006). *Suomalaisten tiede- ja ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ohjaajien silmin*. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Acta Universitatis Tampensis 1175. Väitöskirja.
- Helakorpi, S. (2010). Työ ja ammattitaito. Teoksessa S. Helakorpi, H. Aarnio, & M. Majuri (toim.), *Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin* (ss. 55-80). HAMK Julkaisut. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Hyvärinen, K. (2012). *Ammatillinen osaaminen osana työhyvinvointia. Kyselytutkimus terveysalan opettajille*. Terveystieteiden tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.
- Jokinen, J., Lähtenmäki, L., & Nokelainen, P. (2009). *Työssä oppimisen luno. Ammatillisen sekä ammatillisen korkea-asteen koulutuksen ja työelämän yhteistyön hyvät käytännöt*. HAMKin julkaisuja 2/2009. Hämeenlinna: HAMK.
- Kaarevirta, P. (2004). *Oppiminen työelämäprojekteissa*. Väitöskirja. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Oulu: Oulun yliopisto.

Kyrönlahti, E. (2005). *Työterveyshuollossa työskentelevän terveydenhoitajan ammatillinen osaaminen. Itsesäätelyvalmiuksien kehittäminen ammattikorkeakoulussa*. Kasvatustieteiden tiedekunta. Acta Universitatis Tamperensis 1111. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kyrönlahti, E. (2010). Terveydenhoitajan ammatillisen osaamisen kehittäminen. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 12(1), 14-23.

Lohiniva, V., Autio, S. & Siitonen, S. (2007). Tutkimus- ja kehitystyön integroituminen oppimiseen Rovaniemen ammattikorkeakoulussa – Hankkeet oppimisympäristönä. Teoksessa L. Yrttiaho, & V. Lohiniva (toim.), *Ammattikorkeakoulu tutkimus- ja kehitystoiminnan suuntaa etsimässä. Rovaniemen ammattikorkeakoulun T&K-toiminnan kohdealueet ja integroituminen koulutustehtävään* (ss. 40-68). Rovaniemen ammattikorkeakoulun julkaisusarja C 13. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.

Lundgren, S., & Robertsson, B. (2013). Writing bachelor thesis generates transferable knowledge and skills useable in nursing practice. *Nurse Education Today*, 33(11), 1406-1410.

Opetusministeriö. (2005). *Korkeakoulututkin-tojen viitekehys. Kuvaus suomalaisista korkeakoulututkinnoista*. Opetusministeriön työryhmämuis-toita ja selvityksiä 4. Helsinki: Opetusministeriö.

Paukkunen, L. (2003). *Sosiaali- ja terveysalan yhteistyöosaamisen kehittäminen. Koulutuskokeilun arviointitutkimus*. Kuopion yliopiston julkaisu- ja E. Yhteiskuntatieteet 103. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Polit, D., & Beck, C. (2008). *Nursing research. Principles and methods*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Projektiryhmä. (2006). *Opinnäytetyön laadun tekijät ammattikorkeakoulussa. Suosituksia opinnäytetyötä ohjaaville*. Raportti opinnäytetöiden kehittämishankkeesta. Luettu 14.3.2014 osoit-teesta: http://www.oamk.fi/opinnaytehanke/docs/opinnaytetyon_laadun_tekijat.pdf.

Puhtimäki, K. (2007). *Sairaanhoitajan tarvitsema hoitotyön ammatillinen osaaminen päivytyso-poliklinikalla*. Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Turku: Turun yliopisto.

Rissanen, R. (2007). Työelämäyhteistyö ja kumppanuus opinnäytetyössä. Teoksessa M. Toljamo, & A. Vuorijärvi (toim.), *Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö kehittämiskohdeena. Käytännön kokemuksia ja perusteltuja puheenvuoroja* (ss. 104-111). Oulu: Kalevaprint Oy.

Salo, K., Söderqvist, M., & Toikko, T. (2007). Lohdutuksen sanoja opinnäytetyön ohjaajalle. Teoksessa M. Toljamo, & A. Vuorijärvi (toim.), *Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö kehittämiskohdeena. Käytännön kokemuksia ja perusteltuja puheenvuoroja* (ss. 92-102). Oulu: Kalevaprint Oy.

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2012). *Koulutuksella osaamista. Asiakaskeskeisiin ja moniammatillisiin palveluihin. Ehdotukset hoitotyön toimintaohjelman pohjalta*. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012:7. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Tuomi, S. (2008). *Sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen lasten hoitotyössä*. Kuopion yliopiston julkaisu ja E. Yhteiskuntatieteet 156. Väitöskirja. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Venninen, T., & Laela, S. (2006). Työelämälähtöinen tutkimus- ja kehitystyö opettajan haasteena. Teoksessa H. Kotila (toim.), *Opettajana ammattikorkeakoulussa* (ss. 216-226). Helsinki: Edita.

Vesterinen, A. (2005). *Terveysalan opiskelijan hoitotyön osaamisen oppiminen opinnäytetyön kontekstissa*. Kasvatustieteiden tiedekunta. Lisensiaattitutkimus. Tampere: Tampereen yliopisto.

Vilkka, H., & Airaksinen, T. (2003). *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Helsinki: Tammi.